

Модуль 7 (Частина 2)

Формування безпечного,
справедливого та
доброчесного інтернет-
простору

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* З метою економії паперу, будь ласка, друкуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) та, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

Модуль 7 (Частина 2)

Частина 2. Ключовий напрям:

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Частина 2: Ключовий напрям Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* З метою економії паперу, будь ласка, друкуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Будь ласка, друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) та, якщо можливо, друкуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

Модуль 7 Формування безпечного, справедливого та добросовісного інтернет- простору

Цей модуль присвячений етичним викликам та управлінню в цифрових медіа, підкреслюючи роль медіафахівців, освітян та громадянського суспільства у сприянні підзвітності, дотриманню медіастандартів та цифровій грамотності.

ВИ ТУТ

МОДУЛЬ 7 (Частина 1)

Тема 1

Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

Розглядає, як медіафахівці можуть підтримувати авторитетність, боротися з дезінформацією та дотримуватися етичних стандартів висвітлення подій.

Ключові напрями (4): Кожна з 4 тем охоплює 3–4 ключові напрями, включаючи вступ, контекст, аналіз практичні приклади, відео, інструменти тощо.

Розділ ресурсів: Кожна тема має розділ ресурсів, що містить набір цифрових інструментів, вправ та ресурсів для сприяння застосуванню знань та забезпечення глибшого інтерактивного рівня розуміння.

Висновки: Наводяться для кожної теми в модулі в частині 4.

МОДУЛЬ 7 (Частина 2)

Тема 2

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Обговорює, як уряди, ОГС та технологічні компанії можуть спільно розробляти політику, що забезпечує безпечніший та інклюзивніший цифровий простір.

МОДУЛЬ 7 (Частина 3)

Тема 3

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Досліджує, як заклади вищої освіти можуть надати студентам важливі навички медіаграмотності, щоб орієнтуватися у цифровому просторі

МОДУЛЬ 7 (Частина 4)

Тема 1

Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

Підкреслює, як активісти та організації-наглядачі контролюють технологічних гігантів, виступають за прозорість та домагаються змін у політиці

Огляд модуля

Цей модуль висвітлює колективну роль фахівців у сфері медіа, освітніх установ та організацій громадянського суспільства (ОГС) у підтримці етичного цифрового середовища.

У ньому розглядаються стандарти ЗМІ, рамки управління та важливість цифрової грамотності у сприянні відповідальним онлайн-просторам.

Учасники розглянуть виклики та можливості у просуванні надійної журналістики, багатостороннього управління та цифрового громадянства в Європі через життєві практичні приклади, політичні дискусії та цифрові інструменти.

ВИ ТУТ

ТЕМА 01

Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

Розглядає, як медіафахівці можуть підтримувати авторитетність, боротися з дезінформацією та дотримуватися етичних стандартів висвітлення подій.

ТЕМА 02

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Обговорює, як уряди, ОГС та технологічні компанії можуть спільно розробляти політику, що забезпечує безпечніший та інклюзивніший цифровий простір.

ТЕМА 03

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Досліджує, як заклади вищої освіти можуть надати студентам важливі навички медіаграмотності, щоб орієнтуватися у цифровому просторі.

ТЕМА 04

Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

Підкреслює, як активісти та організації-наглядачі контролюють технологічних гігантів, виступають за прозорість та домагаються змін у політиці.

Коротко про модуль

Ключовий напрям:

Етика та управління

Мета:

Зосереджується на створенні моделей управління за участю багатьох зацікавлених сторін та механізмів підзвітності для цифрових платформ. У цьому розділі висвітлюється спільна роль фахівців у сфері ЗМІ, навчальних закладів та громадянського суспільства у підтримці етичного цифрового середовища. Особлива увага приділяється стандартам ЗМІ, управлінню та цифровій грамотності.

Ключові слова:

- Етичні цифрові простори
- Підзвітність в інтернеті
- Управління за участю багатьох зацікавлених сторін
- Цифрова співпраця, прозорість
- Цілісність ЗМІ
- Інклюзивні платформи
- Універсальний дизайн
- Участь громадян
- Справедливі цифрові практики
- Залучення громадянського суспільства
- Журналістика та стандарти ЗМІ
- Університети та медіаосвіта
- Політика та регулювання

01 Сторінка 05
Огляд Модуля

02 Сторінка 06
Коротко про
Модуль

03 Сторінка 10
Результати
навчання

03 Сторінка 14
Тема 2
Вступ:
Співпраця різних
зацікавлених сторін
для інклюзивного
цифрового
врядування

05 Сторінка 23

Ключовий напрям 1:
Роль ОГС у
просуванні етичних
цифрових практик

06 Сторінка 29

Ключовий напрям 2:
Державно-приватні
партнерства для
боротьби з
дезінформацією та
мовою ворожнечі в
інтернеті

07 Сторінка 41

Ключовий напрям 3:
Підхід ЄС до
цифрових прав,
модерації контенту
та підзвітності
платформ

08 Сторінка 66

Висновок

Модуль 7 (Частина 2) Елементи інтерактивного навчання

 52 слайди

 01 Вправа

 04 відео

 04 Практичні приклади

 07 Цифрових інструментів

 03 Набори інструментів та посібники

 10 статей та звітів

 03 Життєві приклади

Результати навчання

Тема 1: Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

- Проаналізувати роль європейських стандартів у сфері ЗМІ у сприянні етичній журналістиці та боротьбі з дезінформацією у цифрову епоху.
- Оцінити виклики, з якими стикаються журналісти у забезпеченні об'єктивності, прозорості та довіри громадськості у цифровому медіа-середовищі.

Результати навчання

Тема 2: Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

- Проаналізувати роль урядів, громадянського суспільства та суб'єктів приватного сектору у формуванні інклюзивного та підзвітного цифрового врядування.
- Оцінити найкращі практики, що сприяють співпраці між різними зацікавленими сторонами для вирішення таких питань, як регулювання платформ, онлайн-безпека та цифрові права

Тема 3: Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

- Дослідити, як університети сприяють розвитку цифрової грамотності та відповідального використання медіа серед студентів та широкої громадськості.
- Розробити стратегії інтеграції критичної медіаосвіти в навчальні програми вищих навчальних закладів для розширення можливостей цифрових громадян

Результати навчання

Тема 4: Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

- Визначити основні інструменти адвокації та правові механізми, які використовують організації громадянського суспільства для вимагання прозорості та етичного управління від цифрових платформ.
- Оцінити вплив заходів громадянського суспільства на політику платформ щодо дезінформації, упередженості алгоритмів та конфіденційності даних

Тема 2

Співпраця різних
зацікавлених сторін
для інклюзивного
цифрового
врядування

Огляд

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

У сучасному цифровому середовищі, що стрімко розвивається, жоден окремий учасник не може самотужки забезпечити безпеку, довіру та інклюзивність.

Уряди, організації громадянського суспільства (ОГС) та технологічні компанії повинні співпрацювати для вирішення складних цифрових викликів. У цьому розділі розглядається, як **співпраця між різними зацікавленими сторонами** сприяє ефективному **формуванню політики**, з акцентом на **підходах до спільного регулювання** та важливій **ролі громадянського суспільства** в цифровому врядуванні.

Основні визначення та поняття

- 01** **Цифрове врядування:** зрозуміти роль різних зацікавлених сторін у регулюванні цифрових просторів
- 02** **Відповідальність платформ:** дізнатися, як соціальні мережі вирішують етичні проблеми
- 03** **Безпека в інтернеті та права людини:** вивчити роль зацікавлених сторін у захисті користувачів цифрових медіа від шкідливого контенту

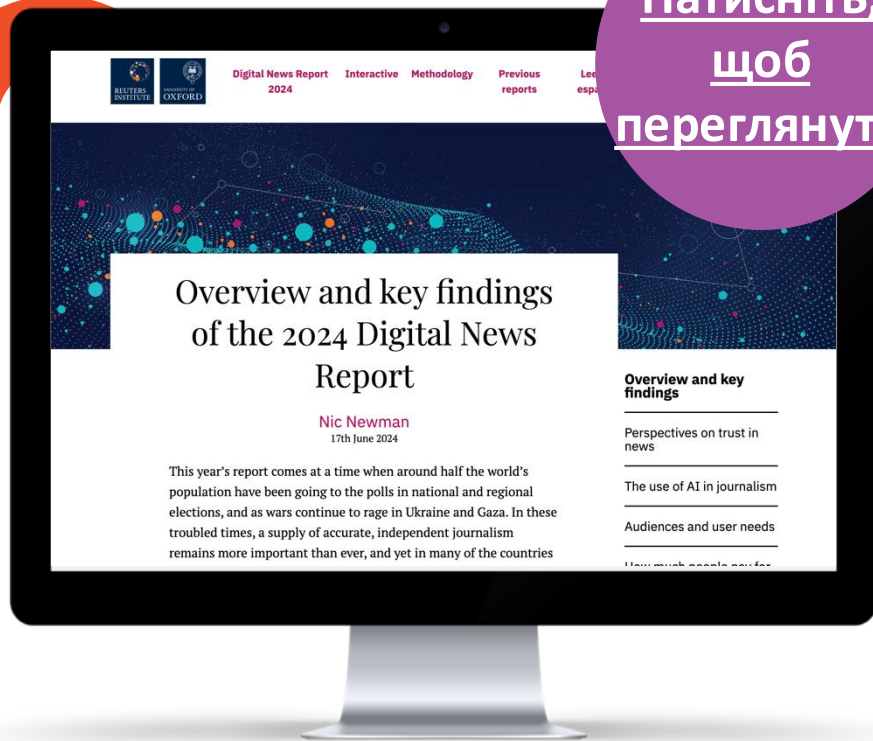

Вступ: Зміни у сфері споживання новин

Зі зростанням популярності цифрових медіа люди все частіше звертаються до онлайн-платформ за новинами, що впливає на те, як, де та яку інформацію вони споживають. Ця зміна призвела до фрагментації споживання новин: люди отримують новини з різних платформ, а не покладаються на одне єдине, перевірене джерело. Розуміння цих змін є надзвичайно важливим в епоху дезінформації та недовіри до ЗМІ

- Платформи, що базуються на відео та творцях контенту, змінюють спосіб, у який, особливо молода аудиторія, отримує доступ до новин та взаємодіє з ними. Ці зміни мають далекосяжні наслідки для журналістики та суспільства.
- **Звіт про цифрові новини 2024 року**, підготовлений Інститутом Ройтерз та Оксфордським університетом, з'явився на тлі важливих виборів та триваючих конфліктів, підкреслюючи нагальну потребу в точній, незалежній журналістиці
- ЗМІ стикаються з фінансовою нестабільністю, падінням довіри та конкуренцією з боку великих технологічних компаній, що сприяє поширенню фейкових новин (Nery, 2019). Якщо не вжити заходів, це може спотворити громадську думку та дестабілізувати суспільство (Van der Lans, 2021).

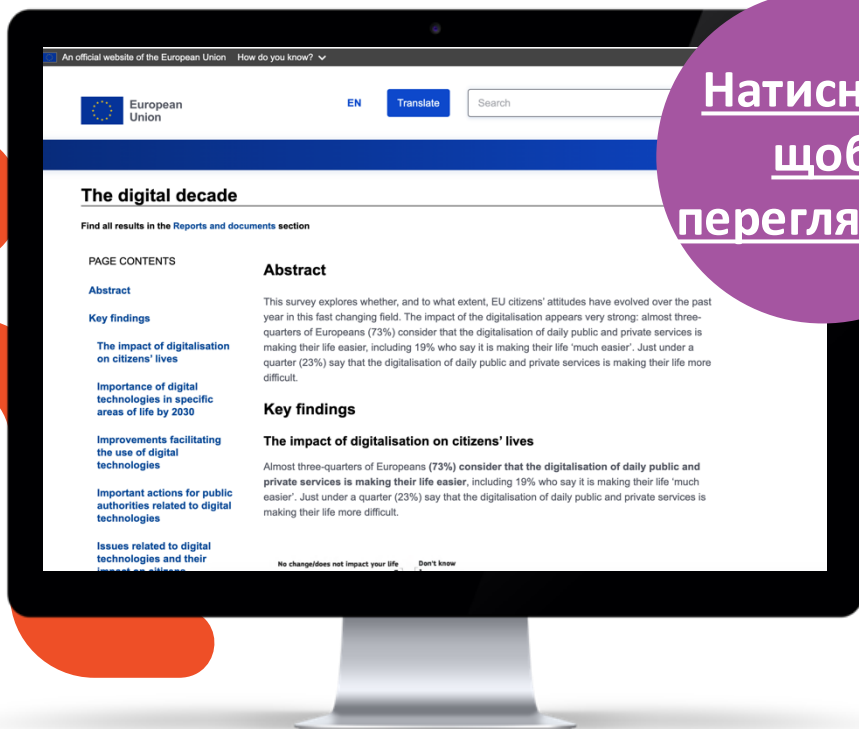
Всесвітній звіт про цифрові новини, 2024

- **Фрагментований споживання новин:** YouTube (31 %), WhatsApp (21 %), TikTok (13 %) та Twitter/X (10 %) Зросла стурбованість щодо розрізнення справжніх та фейкових новин в інтернеті
- **Відео** – поширене джерело споживання новин в інтернеті через онлайн-платформи (72%), а не через веб-сайти видавців новин (22%).
- **Новинні подкасти** щомісяця приваблюють 35% молодшої, освіченої аудиторії, причому 13% слухають програми, пов'язані з новинами, часто через відеоплатформи, такі як YouTube та TikTok.

Євробарометр - Звіт, 2024

Наскільки захищеними почувуються громадяни ЄС у цифровому світі?

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

У сучасному світі, що дедалі більше переходить у цифровий простір, громадяни повинні знати про свої цифрові права та відчувати себе захищеними в інтернеті. Щоб люди справді почувалися в безпеці, їхні права мають дотримуватися та забезпечуватися. Однак, згідно зі звітом «Євробарометр» за 2024 рік, рівень обізнаності та відчуття захищеності значно різняться між країнами ЄС.

62 % громадян ЄС усвідомлюють, що їхні права мають поважатися в інтернеті. Рівень обізнаності щодо цифрових прав є найвищим у **Нідерландах (85 %)**, **Данії (81 %)**, **Люксембурзі (81 %)** та **Литві (79 %)**, тоді як найнижчим — у **Болгарії (36 %)** та приблизно на рівні 50 % в **Італії** та **Греції (49 %)**. **45 %** громадян ЄС **почувуються захищеними у цифровому просторі**. Найвищий рівень відчуття захищеності зафіксовано у **Польщі (66%)**, **Ірландії (62%)**, а також у **Данії та Угорщині (60%)**, тоді як громадяни **Іспанії (55%)**, **Греції (51%)** та **Кіпру (50%)** висловлюють найбільше занепокоєння.

Основні цифрові проблеми, про які повідомляють громадяни ЄС

З огляду на різні рівні обізнаності та відчуття захищеності громадян ЄС (як показано на попередньому слайді), у звіті «Євробарометр» за 2024 рік висвітлюються конкретні занепокоєння щодо впливу цифрових ризиків.

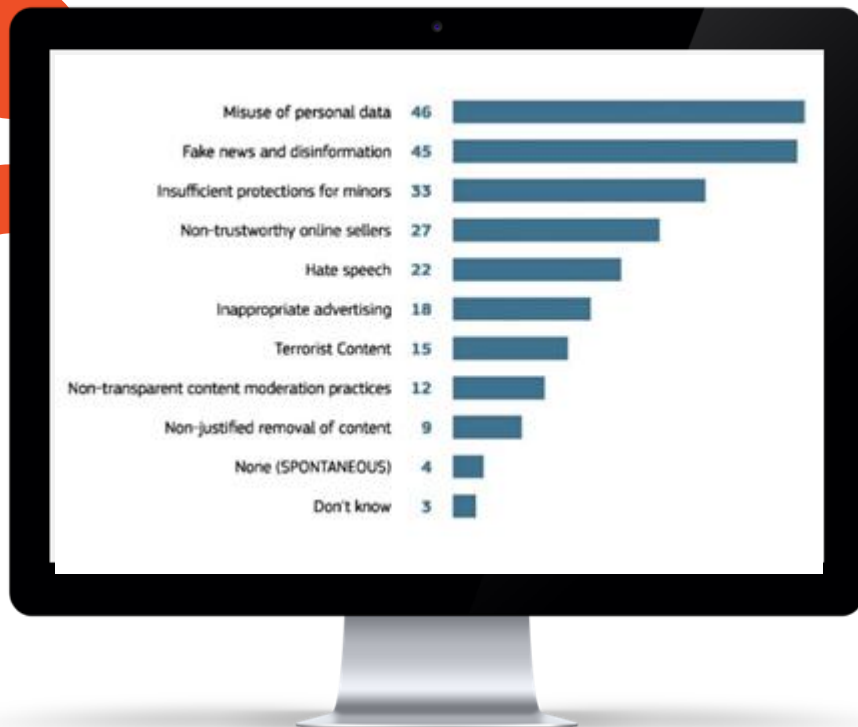
До основних занепокоєнь належать:

- Неналежне використання персональних даних – 46%
- Неправдиві новини та дезінформація – 45%

Інші важливі проблеми:

- Недостатній захист неповнолітніх – 33%
- Ненадійні інтернет-продавці – 27%
- Мова ворожнечі – 22%

Ці виклики не тільки загрожують правам та безпеці окремих осіб, а й можуть підірвати мир та соціальну згуртованість у всій Європі. Цифрова дезінформація та мова ворожнечі можуть поглибити розбіжності та перешкоджати зусиллям миробудування в інтегрованому суспільстві.

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Дослідження трьох ключових напрямів у співпраці різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

01

Роль ОГС у просуванні етичних цифрових практик

02

Державно-приватні партнерства для боротьби з дезінформацією та мовою ворожнечі в інтернеті

03

Підхід ЄС до цифрових прав, модерації контенту та підзвітності платформ

«Боротьба з мовою ворожнечі не означає обмеження чи заборону свободи слова. Це означає запобігання переростанню мови ворожнечі у щось більш небезпечне, зокрема у підбурювання до дискримінації, ворожості та насильства, що заборонено міжнародним правом».

*Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш,
червень 2019 року*

Ключовий напрям 1

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Роль ОГС у просуванні етичних цифрових практик

Організації громадянського суспільства (ОГС) відіграють важливу роль у просуванні прозорості, підзвітності та захисту основних прав у цифровому середовищі.

Вони виступають незалежними наглядовими органами, впливовими фігурами у сфері політики та просвітителями громадськості, спонукаючи платформи та уряди дотримуватися етичних стандартів, поважати права користувачів та забезпечувати безпечніший і справедливіший цифровий простір для всіх.

Європейська мережа стандартів фактчекінгу (EFCSN)

- Це ініціатива громадянського суспільства, спрямована на впровадження **єдиних стандартів перевірки фактів** у всій Європі.
- Розроблена незалежними європейськими фахівцями з перевірки фактів для забезпечення етичних, прозорих та професійних практик.
- **Бороться з дезінформацією** за допомогою методологій та високих редакційних стандартів.
- **Заохочує співпрацю** для зміцнення достовірності публічної інформації.
- Члени організації **дотримуються принципів прозорості, неупередженості та точності**.
- Відіграє значну роль у зміцненні незалежної журналістики та довіри до ЗМІ

[Натисніть, щоб переглянути](#)

[Натисніть](#)

[Європейська мережа стандартів фактчекінгу \(EFCSN\)](#)

Maldita.es

- «Maldita» — це організація громадянського суспільства та некомерційне ЗМІ, що займається перевіркою фактів, розташоване в Іспанії.
- Спеціалізується на **перевірці неправдивих новин, політичних заяв та вірусної дезінформації**.
- Використовує **інструменти з відкритим кодом та публічні дані** для перевірки інформації.
- Бере участь у **програмах медіаграмотності**, щоб допомогти громадянам розпізнавати та уникати дезінформації.
- **Співпрацює з платформами соціальних медіа**, щоб зменшити поширення фейкових новин.

**Натисніть,
щоб
переглянути**

Натисніть

[Європейська мережа стандартів фактчекінгу \(EFCSN\)](#)

Приклад із практики: сайт Matilda.es викрив вірусний обман

Перевірка фактів від Matilda.es Висновок:

Це обман! Це оманлива інтерпретація слів Гейтса; переосмислення того, як ми використовуємо свій час із ШІ.

Не було ні заклику до створення буквальної релігії, ні згадки про «глобалістську програму».

Заява, що поширюється в інтернеті, походить з подкасту за участю співзасновника LinkedIn Рейда Гофмана.

«Білл Гейтс сказав, що нам потрібно створити нову релігію, зосереджену на штучному інтелекті, щоб просувати глобалістську програму».

Гейтс використав цю фразу метафорично: *«...Це можна майже назвати новою релігією або філософією того, як взаємодіяти один з одним».*

Натисніть

[Випадок дезінформації](#)

Громадська організація, що займається активізмом у сферах прав людини, зміни клімату, демократії та боротьби з дезінформацією.

Avaaz — це правозахисна група, що активно сприяє змінам у політиці та соціальним змінам. Вона мобілізує громадян у всьому світі до дій за допомогою **онлайн-петицій, адвокаційних кампаній та впливу на політику.**

Натисніть,
щоб
переглянути

Дізнайтеся більше про

[Збереження вільного та відкритого інтернету для всіх](#)

[Дослідження щодо дезінформаційних наративів у Facebook та Instagram](#)

[\(https://eu.usatoday.com/story/tech/2021/12/10/facebook-capitol-riot-misinformation-persists/8703998002/\)](https://eu.usatoday.com/story/tech/2021/12/10/facebook-capitol-riot-misinformation-persists/8703998002/)

[Розслідувальні звіти від Avaaz](#)

«Я був дуже вражений масштабною петицією Avaaz, яку підписали 2,8 мільйона осіб. Європейський парламент серйозно поставився до занепокоєння громадян»

Мартін Шульц, президент Європейського парламенту, після голосування проти АСТА

Ключовий напрямок 2

Співпраця різних
зацікавлених сторін
для інклюзивного
цифрового
врядування

Державно-приватні партнерства для боротьби з дезінформацією та мовою ворожнечі в інтернеті

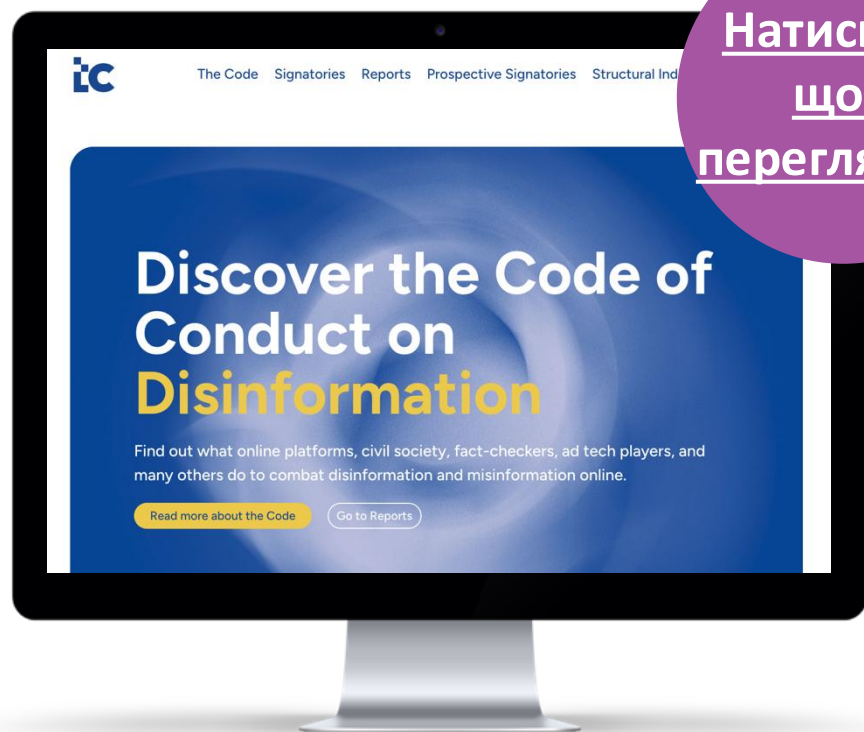
Боротьба з неправдивою та оманливою інформацією в інтернеті має вирішальне значення для захисту демократичних інститутів та довіри громадськості. Посилений Кодекс практики щодо дезінформації (2022) є результатом спільних зусиль у боротьбі з дезінформацією за допомогою таких заходів, як **демонетизація, прозорість реклами, перевірка фактів та доступ до даних для дослідників**.

Він був включений до Закону про цифрові послуги (DSA) як Кодекс поведінки щодо дезінформації, що підсилює зусилля щодо створення безпечнішого та прозорішого онлайн-середовища. Дотримання кодексів поведінки відповідно до **статті 45 DSA** є **добровільним**.

Підписанти Посиленого кодексу практики щодо дезінформації (2022)

Для вирішення складного завдання боротьби з дезінформацією необхідні скоординовані зусилля широкого кола зацікавлених сторін у цифровій екосистемі.

Кодекс практики щодо дезінформації об'єднує понад 40 ключових гравців — від світових технологічних гігантів та рекламодавців до мереж з перевірки фактів та груп громадянського суспільства — для спільного зобов'язання вживати конкретних заходів, спрямованих на зменшення шкідливого контенту в інтернеті. Цей підхід із залученням багатьох зацікавлених сторін забезпечує спільну відповідальність та більшу прозорість у боротьбі з дезінформацією.

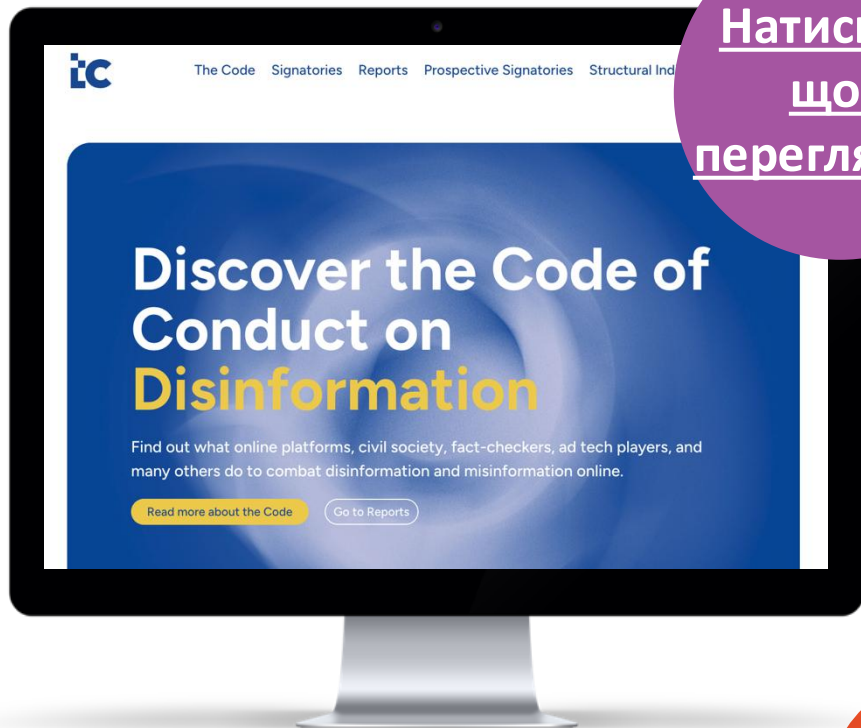
[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

Підписанти Посиленого кодексу практики щодо дезінформації (2022)

Серед підписантів:

- Google (Google Advertising /Search/YouTube), TikTok, Європейська мережа стандартів фактчекінгу, Microsoft (LinkedIn, Bing, Advertisers), Meta (Facebook/Instagram/Messenger/WhatsApp), «Репортери без кордонів» (RSF) тощо.
- Кожен підписант погоджується з Кодексом, заповнивши документ про приєднання, в якому викладено зобов'язання та заходи, які застосовуються до їхніх послуг. Також можна перевірити звіти підписантів щодо виконання зобов'язань

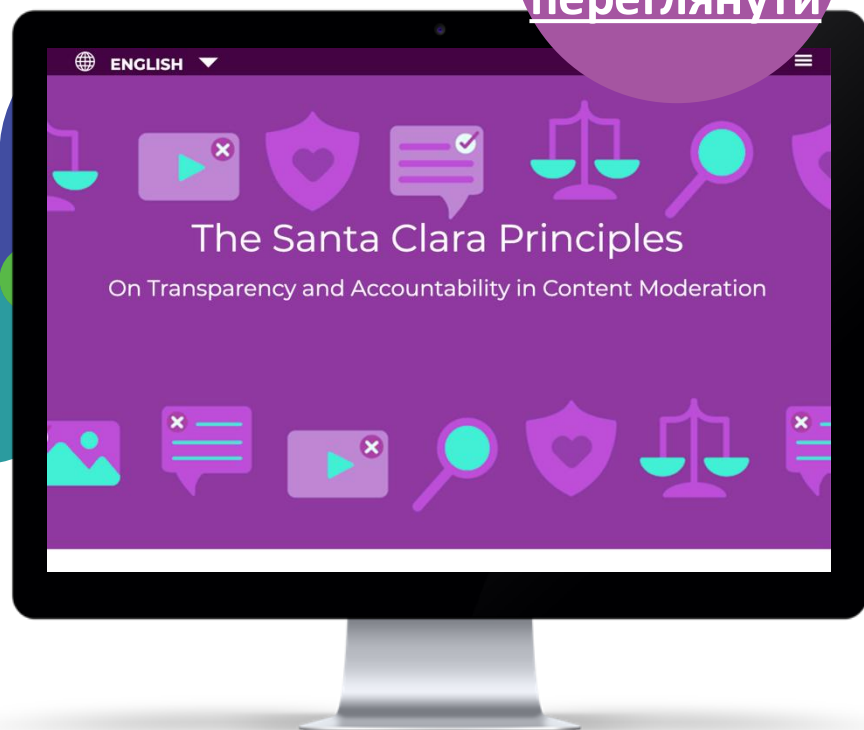

Натисніть,
щоб
переглянути

Принципи Санта-Клари

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

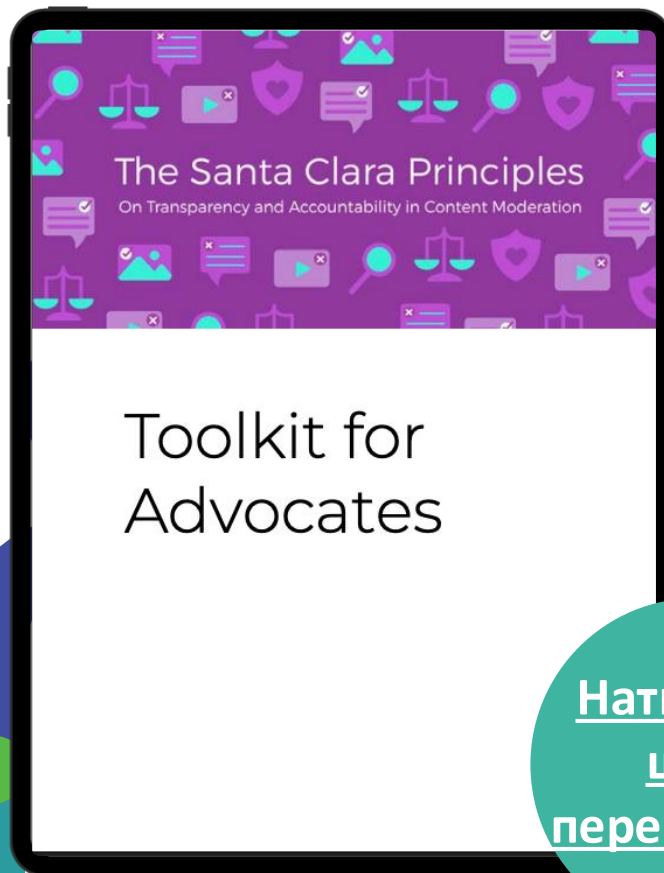

У 2018 році група правозахисників та експертів започаткувала «Принципи Санта-Клари», окресливши ключові настанови для забезпечення прозорості, підзвітності та справедливості в модерації контенту інтернет-платформами.

Ці принципи мають на меті захист прав користувачів та сприяння дотриманню належних процедур. З того часу їх підтримали такі великі компанії, як Apple, Meta, Google та Twitter, що призвело до підвищення прозорості та посилення процедурних гарантій у всій галузі.

Друга редакція Принципів Санта-Клари (2021) поділяється на **Основоположні** та **Операційні принципи** для забезпечення кращої прозорості та підзвітності платформ соціальних медіа

Принципи Санта-Клари

Натисніть,
щоб
переглянути

Натисніть,
щоб
переглянути

Мережа протидії дезінформації (CDN)

Дезінформація становить серйозну загрозу для цілісності демократичних виборів, поширюючи неправдиві наративи та підриваючи довіру громадськості. У відповідь на це різноманітні зацікавлені сторони по всій Європі, зокрема представники громадянського суспільства, наукових кіл, журналісти, дослідники, аналітичні центри та фахівці з перевірки фактів, об'єднали зусилля в рамках спільних ініціатив, спрямованих на зміцнення стійкості виборчого процесу.

Ці партнерства покращують перевірку інформації, сприяють медіаграмотності та підтримують публічний дискурс, заснований на фактах, відіграючи важливу роль у захисті демократичних процесів та сприянні участі поінформованих громадян

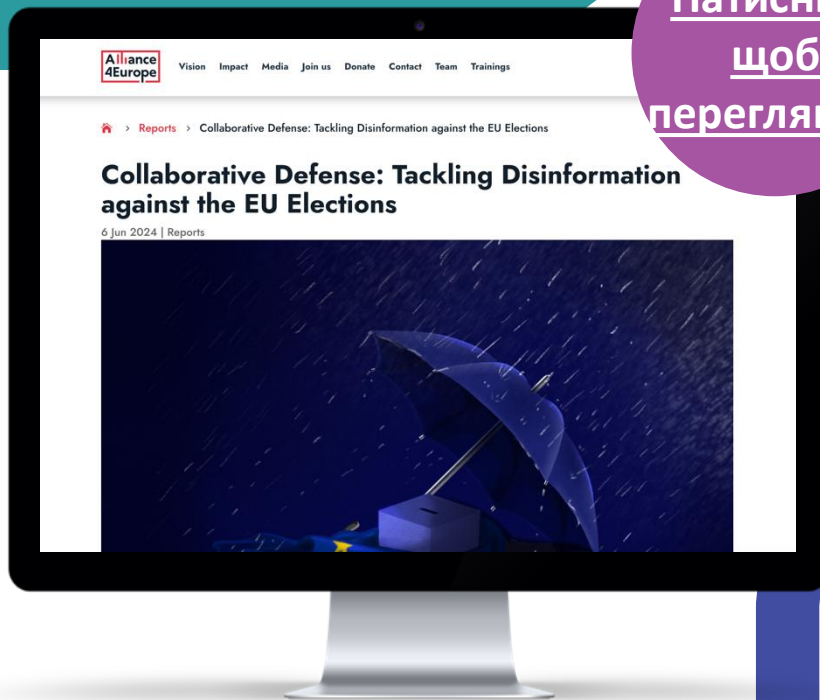
Партнери (натисніть на посилання, щоб дізнатися більше)

[Alliance4Europe](#), [Check First](#), [Science Feedback](#), [ISD](#), [Info Ops Polska](#), [GLOBSEC](#), [DISARM Foundation](#), [Fakenews.pl](#), [Clash Digital](#), [AI Forensics](#) [CEE Digital Democracy Watch](#), [Political Accountability Foundation](#), [Logically Facts](#) та інші.

Практичний приклад

Виявлення випадків дезінформації

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

Кампанії з дезінформації під час виборчих періодів можуть серйозно порушити демократичні процеси шляхом поширення оманливого або маніпулятивного контенту з метою впливу на виборців.

Мережа протидії дезінформації (CDN) відіграє вирішальну роль у виявленні та повідомленні про такі дії, допомагаючи притягнути платформи до відповідальності та захистити чесність виборів. Мережа протидії дезінформації (CDN) подала розслідувальні звіти щодо 6 випадків, які сталися перед виборами

Практичний приклад

Виявлення випадків
дезінформації

Натисніть,
щоб
переглянути

Випадок — Проросійські рекламні кампанії, схвалені Meta:

Дослідники з AI Forensics та CheckFirst виявили понад 275 проросійських рекламних оголошень, затверджених Meta в період з 1 по 27 травня 2024 року, спрямованих на користувачів з Італії, Франції, Німеччини та Польщі. Рекламні оголошення охопили понад 3 мільйони користувачів і оминули модерацію Meta. Цей випадок підкреслює нездатність Meta забезпечити дотримання політик щодо політичної реклами та вказує на більш широкую системну проблему

Натисніть
[Детальний звіт](#)

Європейська комісія розпочала офіційне провадження проти Meta за можливі порушення Закону про цифрові послуги.

Загальні висновки розслідування Мережі протидії дезінформації (CDN)

- Ці випадки демонструють ефективність різноманітної співпраці між партнерами.
- Численні випадки викривають спроби іноземних держав впливати на громадську думку в ЄС через соціальні мережі.
- Кампанії атакують правлячі партії, розпалюють антиурядові настрої та підривають підтримку України
- Поширені тактики дезінформації включають плутанину тексту, згенеровані ШІ зображення, та фейкові або захоплені джерела новин.
- Інтернет-платформи не дотримуються правил DSA, санкцій та вимог щодо прозорості реклами, що підкреслює необхідність посилення нагляду.

Звіт Alliance4Europe:

Рекомендації для журналістів, фахівців з перевірки фактів та організацій

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

В епоху стрімкого розвитку цифрових загроз журналісти, фахівці з перевірки фактів та медіаорганізації стикаються зі зростаючими ризиками, пов'язаними з дезінформацією, цілеспрямованим цькуванням та маніпулюванням контентом.

Звіт Alliance4Europe містить практичні рекомендації щодо зміцнення стійкості цих груп, покращення співпраці та захисту цілісності публічної інформації.

Звіт Alliance4Europe:

Рекомендації для журналістів, фахівців з перевірки фактів, та організацій

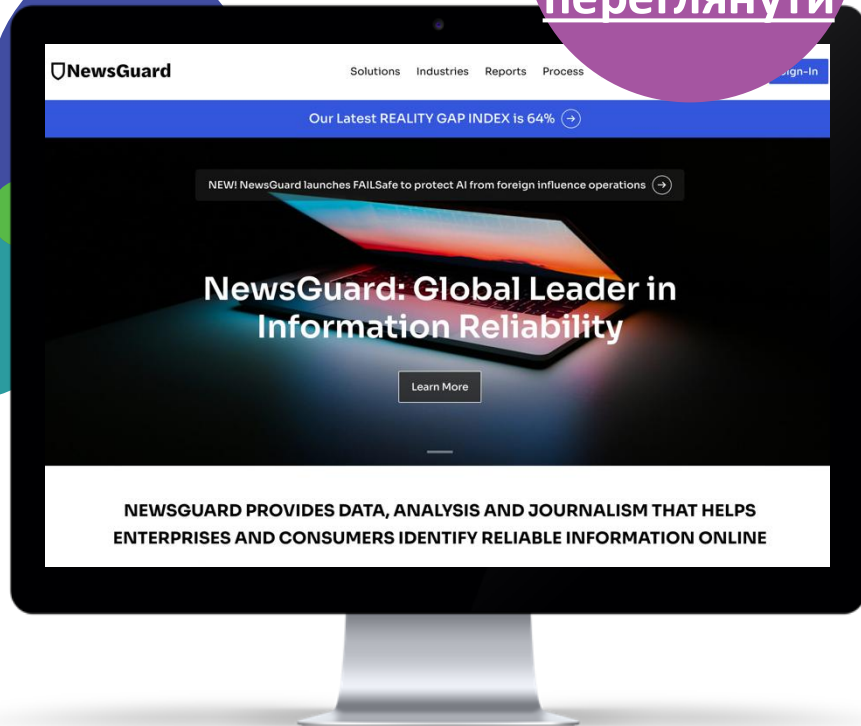
Натисніть,
щоб
переглянути

- **Будьте пильні:** не відповідайте на небажані електронні листи та повідомлення на делікатні теми та перевіряйте особистість відправників.
- **Діліться інформацією та координуйте дії:** реєструйте підозрілі повідомлення та діліться ними з колегами, щоб виявити закономірності.
- **Використовуйте внутрішню підтримку:** повідомляйте про загрози ІТ-відділу або відповідним органам; сприяйте проведенню тренінгів з кібербезпеки.
- **Проводьте навчання з питань маніпулювання контентом:** навчіть команди виявляти комбіновані/оманливі медіа.
- **Повідомляйте про зловживання:** Позначайте сумнівні політичні реклами або використання штучного інтелекту — публічно або через надійні організації в Мережі.

Дотримуючись цих рекомендацій, медіафахівці можуть краще захистити себе, підвищити точність своєї роботи та сприяти створенню здоровішої інформаційної екосистеми.

NewsGuard

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

NewsGuard — це незалежна організація, яка

- **оцінює новинні веб-сайти** на основі журналістських стандартів, таких як прозорість, точність та підзвітність.
- використовує команду кваліфікованих журналістів для **аналізу та оцінювання** новинних ресурсів, а не автоматизацію на основі штучного інтелекту
- Надає розширення для браузера, яке **позначає веб-сайти** індикаторами **довіри** (наприклад, «зелений» для надійних джерел, «червоний» — для ризиків дезінформації).
- Співпрацює з рекламодавцями, брендами та платформами соціальних медіа, щоб запобігти розміщенню реклами на ненадійних новинних сайтах (процес, який називається **безпекою бренду**).
- Пропонує програми з **медіаграмотності**, щоб допомогти викладачам та студентам розпізнавати дезінформацію.

[Натисніть](#)

[Боротьба з фейковими новинами: використання NewsGuard як безкоштовного допоміжного засобу для досліджень та інструменту медіаграмотності](#)

Підхід ЄС до цифрових прав, модерації контенту та підзвітності платформ

Ключовий напрям 3

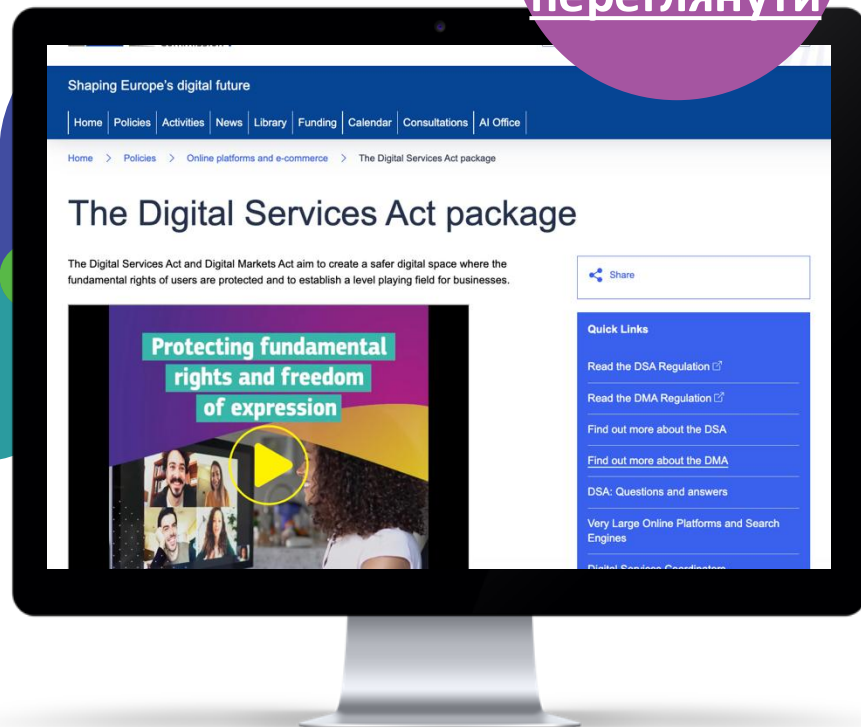
Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Відсутність безпечного та прозорого цифрового середовища для європейців підриває їхнє публічне право на приватність, автономію та усвідомлену участь у демократичному житті. Без цих заходів захисту:

- Особисті дані можуть стати причиною стеження, маніпуляцій та експлуатації не лише з боку приватних компаній, а й з боку авторитарних суб'єктів. Крім того, неконтрольовані прояви мови ворожнечі та дезінформація можуть посилювати поляризацію, підривати довіру та дестабілізувати мир і демократичні інститути.
- Щоб вирішити ці зростаючі виклики, було прийнято **Закон про цифрові послуги (DSA)** з метою створення безпечнішого та більш підзвітного цифрового простору в ЄС.

Закон про цифрові послуги (DSA)

Натисніть,
щоб
переглянути

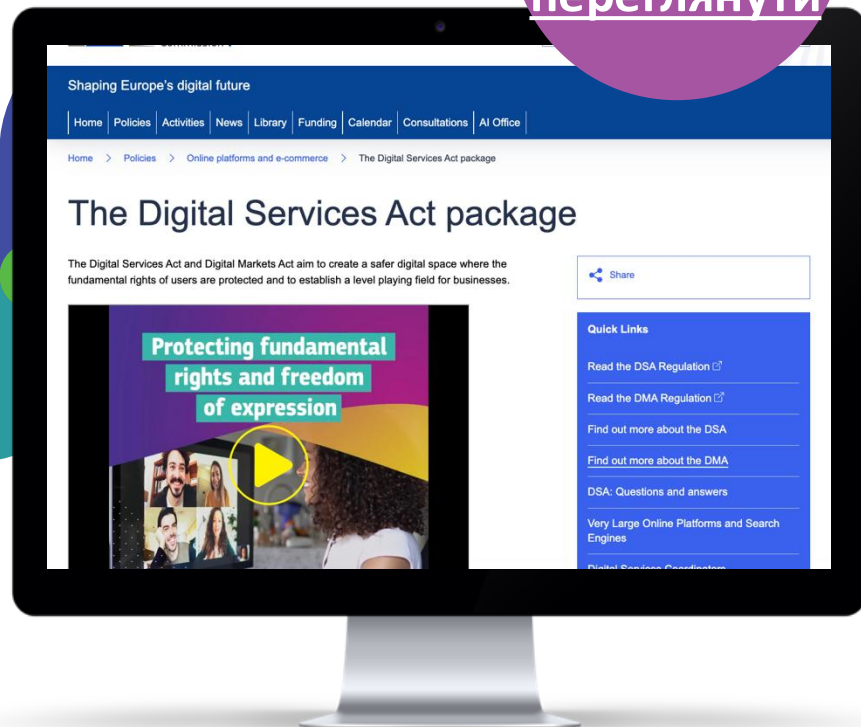
Закон про цифрові послуги (DSA) спрямований на боротьбу з незаконним контентом, мовою ворожнечі та дезінформацією, а також забезпечує підзвітність платформ за допомогою наступних положень:

Ключові положення

- 1. Покращене видалення незаконного контенту:**
Простіші інструменти звітності та співпраця з надійними платформами (наприклад, X, Facebook, TikTok) для боротьби з незаконним контентом, мовою ворожнечі та дезінформацією.
- 2. Прозорість та права користувачів:**
 - Платформи повинні надавати чіткі пояснення щодо видалення або обмеження контенту.
 - Користувачі мають право оскаржувати рішення через механізми позасудового врегулювання спорів. База даних прозорості DSA приймає рішення щодо модерації контенту загальнодоступними методами.

Закон про цифрові послуги (DSA)

Натисніть,
щоб
переглянути

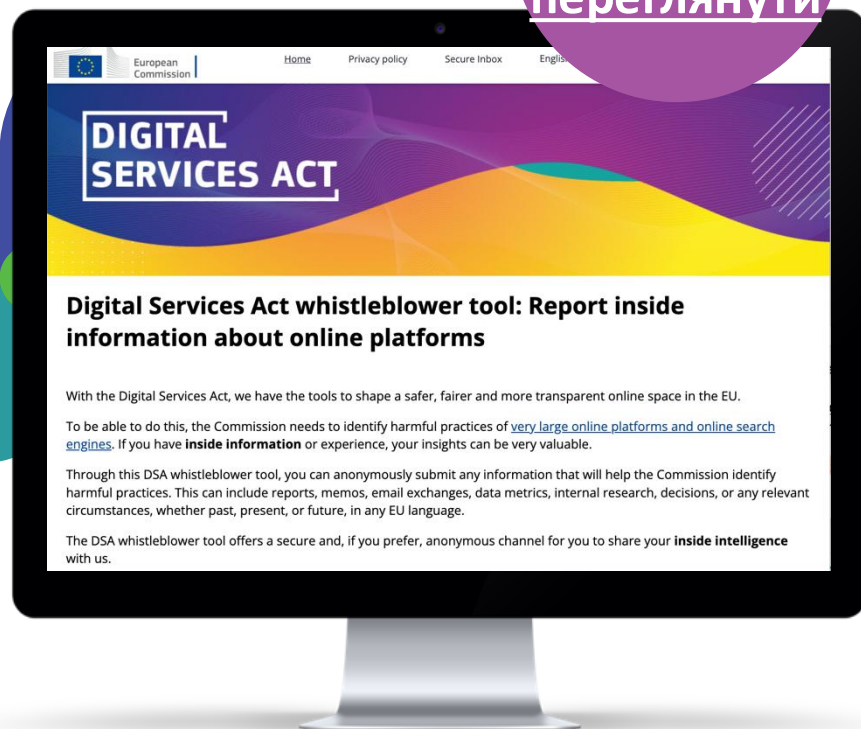
Основні положення (продовження)

3. Захист неповнолітніх та конфіденційність даних:

- Діти та підлітки часто не здатні критично оцінювати переконливий, цільовий контент, що робить їх вразливими до маніпуляцій. Положення DSA
- Забороняють рекламу, націлену на неповнолітніх з метою запобігання експлуатації та захисту психічного здоров'я й розвитку
- Забороняють використання чутливих даних (наприклад, етнічної приналежності, сексуальної орієнтації) для уникнення дискримінаційного таргетингу та зловживання
- Заохочують перевірку віку та батьківський контроль, щоб посилити заходи безпеки в Інтернеті для молодих користувачів.

Інші положення DSA

Натисніть,
щоб
переглянути

Чесність виборів: дезінформація та маніпулювання платформами можуть підірвати демократію та призвести до поляризації суспільства. Закон про цифрові послуги

- Вимагає від VLOP (дуже великих онлайн-платформ) та VLOSE (дуже великих онлайн-пошукових систем) виявляти, аналізувати та мінімізувати ризики для виборчих процесів та громадянського дискурсу
- Забезпечує захист свободи вираження поглядів, одночасно борючись із онлайн-загрозами демократичній участі

Простежуваність на онлайн-ринках

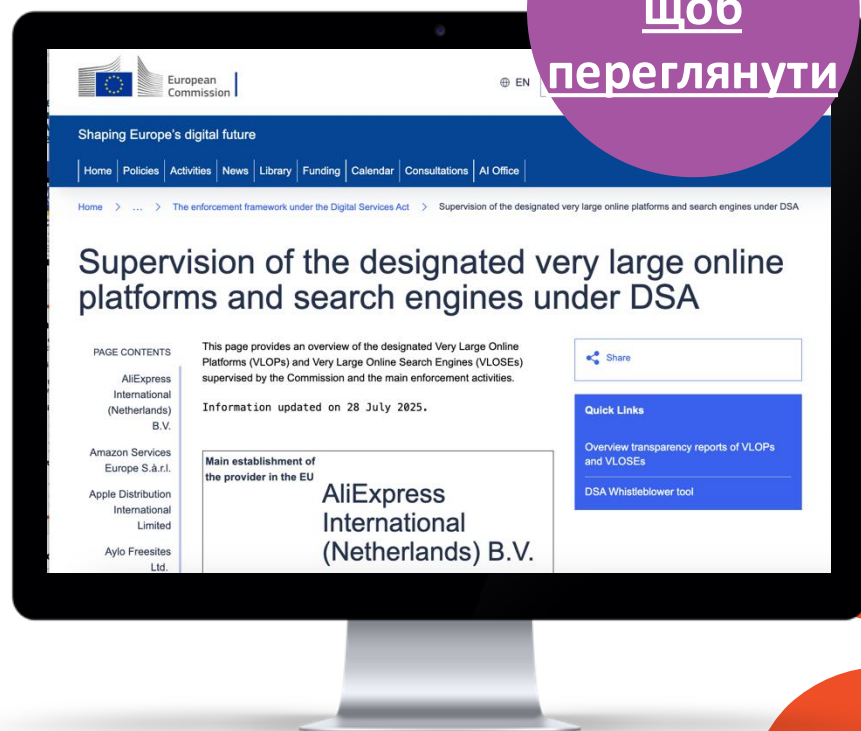
- Відсутність відповідальності в електронній комерції може наразити споживачів на шахрайство, небезпечні товари та зловживання.
- Продавці повинні підтвердити свою особу перед розміщенням товарів
- Покупці повинні бути поінформовані про незаконні товари та свої права на відшкодування, що підвищує довіру споживачів та відповідальність платформи

Повноваження Європейської комісії відповідно до DSA

З метою забезпечення більш безпечного та прозорого цифрового середовища Європейська комісія та національні органи влади наділені значними повноваженнями відповідно до Закону про цифрові послуги (DSA). Ці повноваження є необхідними для притягнення великих технологічних платформ до відповідальності та запобігання таким негативним явищам, як незаконний контент, дезінформація, маніпулювання алгоритмами та непрозорі процеси прийняття рішень.

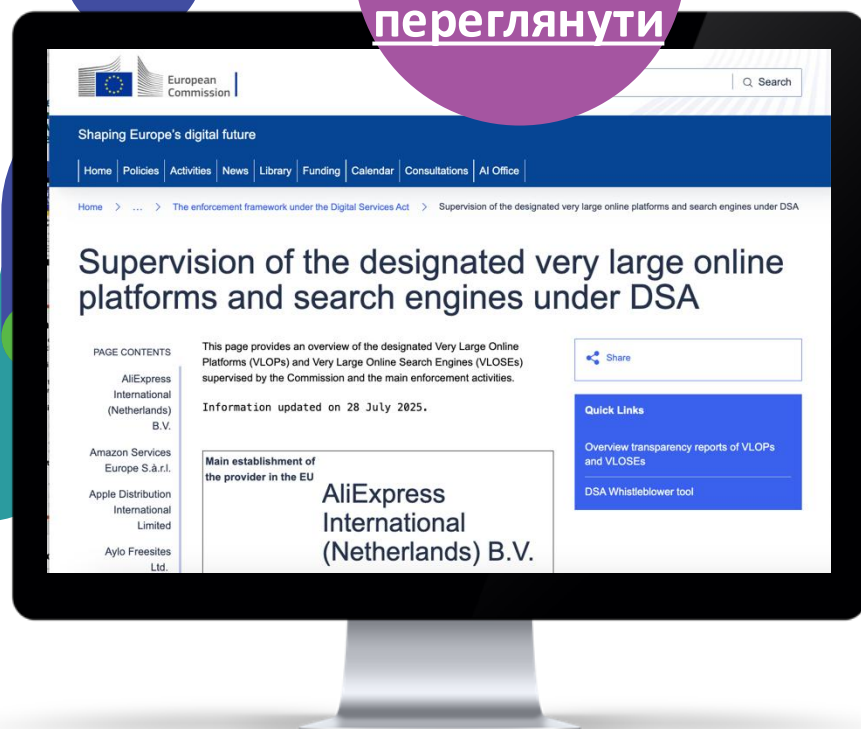
Орієнтуючись на діяльність великих платформ, особливо на їхні системи даних та алгоритмів, DSA перетворює їх із «чорних скриньок» на підзвітних учасників цифрового простору.

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

Повноваження Європейської комісії відповідно до DSA

Натисніть,
щоб
переглянути

Завдяки слідчим повноваженням, відповідно до DSA,

Комісія може:

- запитувати інформацію у платформ для перевірки дотримання DSA. Може накладати штрафи за неправильні, оманливі або неповні відповіді
- запитувати доступ до даних та алгоритмів дуже великих онлайн-платформ (VLOP)
- проводити опитування осіб, які можуть мати відповідну інформацію (за їхньою згодою)
- проводити інспекції в приміщеннях VLOP (після консультації з DSC держави-члена)

Маючи повноваження щодо застосування санкцій відповідно до DSA,

Комісія може:

- накладати штрафи у розмірі до 6 % від світового річного обороту за порушення зобов'язань згідно з DSA, невиконання тимчасових заходів та порушення зобов'язань
- накладати періодичні штрафи у розмірі до 5% від щоденного обороту за затримки у дотриманні вимог. В крайньому випадку може призупинити надання послуг, якщо порушення завдає серйозної шкоди користувачам

Співпраця та нагляд у рамках DSA

З метою забезпечення послідовного правозастосування та нагляду в транскордонному масштабі Закон про цифрові послуги сприяє співпраці між інституціями ЄС, національними регулюючими органами та міжнародними партнерами. Боротьба зі складними цифровими ризиками, такими як маніпулювання алгоритмами, дезінформація та безпека дітей, вимагає обміну досвідом, спільних розслідувань та прозорості, що ґрунтується на даних.

Ці структури мають на меті посилити координацію регулювання та сприяти створенню безпечнішої, справедливішої та більш підзвітної цифрової екосистеми.

Натисніть,
щоб
переглянути

Співпраця та нагляд у рамках DSA

Натисніть,
щоб
переглянути

З метою співпраці у вирішенні спільних питань, обміну інформацією та досвідом Комісія на сьогодні підписала адміністративні угоди з: Австралійським орган з онлайн-безпеки (eSafety Commissioner), ERGA (Європейською групою регуляторів аудіовізуальних медіапослуг), OfCom, а також із Францією, Ірландією, Італією та Нідерландами для координації на місцевому рівні щодо виконання Закону про цифрову безпеку (DSA).

Європейський центр алгоритмічної прозорості (ECAT) проводить тестування алгоритмів, аналізує звіти про прозорість, виявляє ризики, підтримує розслідування та виконує функції дослідницького центру. Він співпрацює з Французьким центром цифрового регулювання та працює над розробкою дизайну, що відповідає віковим категоріям.

[Інформаційні бюлетені: Ситуація з дезінформацією в ЄС](#)

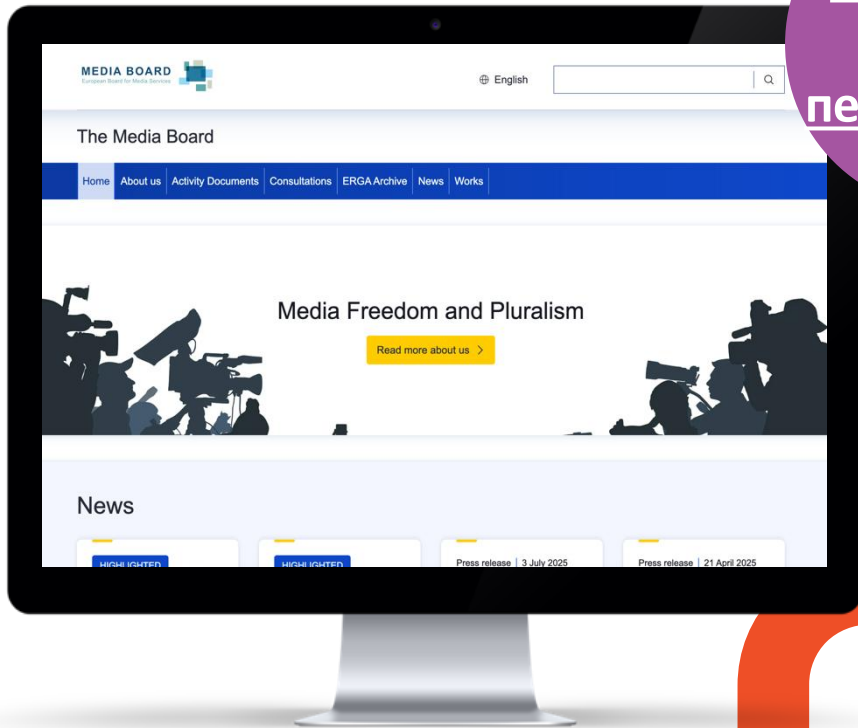

Європейська рада з медіапослуг (2025)

Рада з медіапослуг (2025), яка замінює Європейську групу регуляторів аудіовізуальних медіапослуг (ERGA, 2014), має на меті підтримку європейської медіасистеми, яка є вільною, плюралістичною, надійною та конкурентоспроможною.

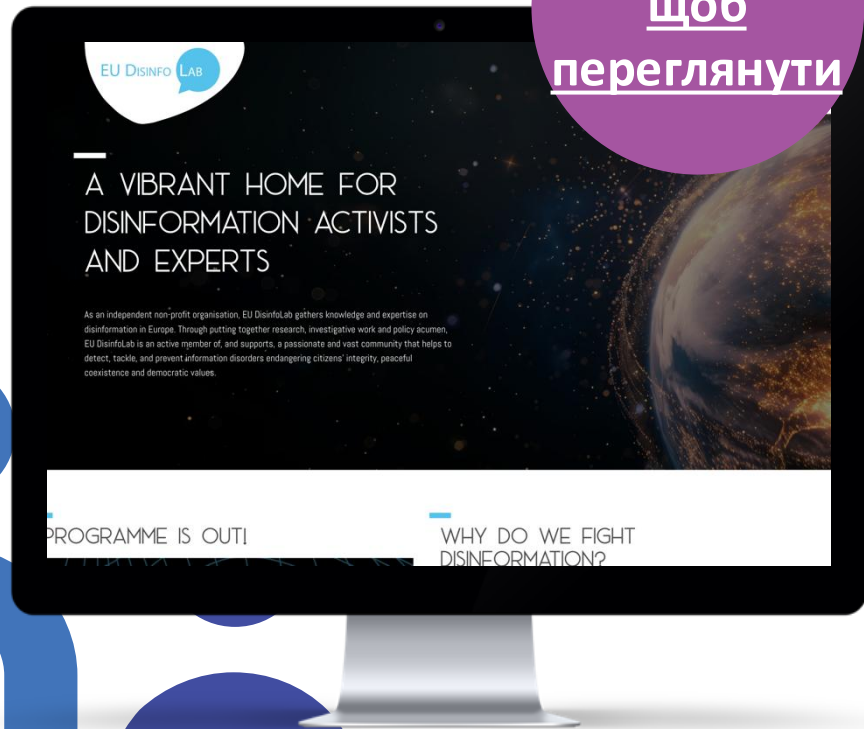
Вона сприяє культурному розмаїттю, захищає основні права та надає громадянам можливість формувати обґрунтовані думки та брати участь у демократичних дебатах.

Натисніть,
щоб
переглянути

EU DisinfoLab

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

У сучасну цифрову епоху дезінформація є не лише загрозою для істини; вона може посилювати напруженість, підживлювати конфлікти та підривати зусилля з утвердження миру. EU DisinfoLab відіграє важливу роль у підтримці цифрового миробудівництва, виявляючи та припиняючи дезінформаційні кампанії, що загрожують демократичним інститутам та соціальній згуртованості. **EU DisinfoLab** — це незалежна некомерційна організація, яка збирає знання та експертні дані щодо дезінформації в Європі, за допомогою досліджень, розслідувальної роботи та аналізу політичних рішень.

EU DisinfoLab виступає в ролі хабу, що об'єднує:

- місцевих та європейських фахівців з перевірки фактів, цифрових аналітиків, організації громадянського суспільства та політиків.
- Разом ці мережі сприяють розвитку механізмів посередництва для сприяння миру, зміцнюючи медіаграмотність та стійкість до дезінформації в конфліктних середовищах.

Практичний приклад

«Індійські хроніки»: кампанія впливу на ЄС і ООН в інтересах Індії

Натисніть, щоб переглянути

EU DisinfoLab виявив масштабну та тривалу дезінформаційну кампанію під назвою «Індійські хроніки», яка діяла понад 15 років.

- Було виявлено понад 750 фейкових ЗМІ у 119 країнах, які поширювали антипакистанські та проіндійські наративи.
- Кампанія була спрямована на міжнародні інституції, такі як ООН та ЄС, підриваючи дипломатичні процеси та підсилюючи регіональні напруження.
- Ця операція стирала межу між активізмом та інформаційною війною, маніпулюючи громадською думкою та потенційно розпалюючи геополітичний конфлікт.
- Цей випадок продемонстрував, як інформаційний хаос може підірвати довіру до інституцій, а дезінформація — безпосередньо вплинути на міжнародний мир та дипломатію.

Практичний приклад

«Індійські хроніки»: кампанія впливу на ЄС і ООН в інтересах Індії

Натисніть, щоб переглянути

Значення для миробудівництва:

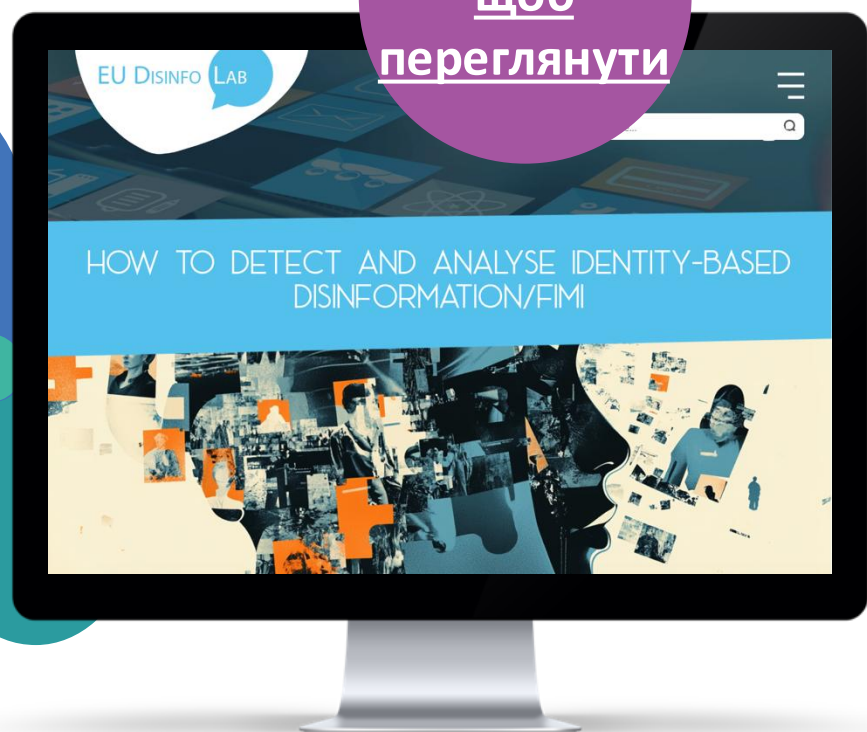
Розслідування спонукало до дій у дипломатичних колах ЄС та закликала до створення більш надійних механізмів цифрової прозорості. Воно підкреслило необхідність глобальної співпраці між фахівцями з перевірки фактів, дослідниками та політичними органами для захисту каналів комунікації, орієнтованих на мир.

Цей випадок ілюструє, що дезінформація є не лише внутрішньою загрозою, а й геополітичним інструментом, який може підірвати мир і демократію у глобальному масштабі

Інструментарій OSINT для виявлення та аналізу FIMI, зосередженого на IBD

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

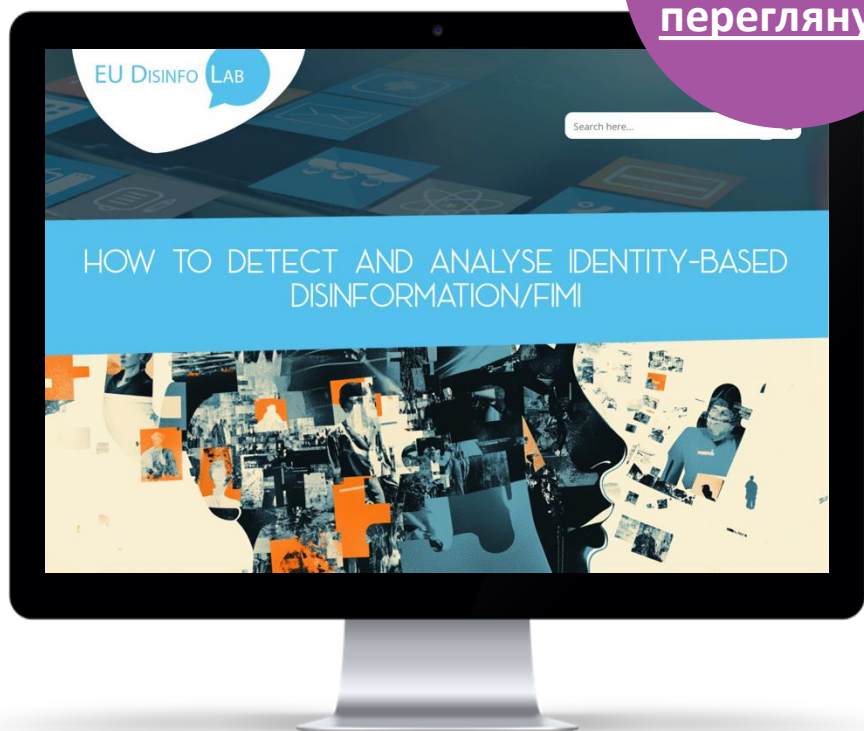
Європейська служба зовнішніх справ (EEAS) розробила інструментарій відкритої розвідки (OSINT) з метою боротьби з іноземним маніпулюванням інформацією та втручанням (FIMI), зосередивши увагу на дезінформації на основі ідентичності (IBD) — тобто на поширенні неправдивих наративів, спрямованих проти окремих осіб або груп за ознаками етнічної приналежності, релігії, статі чи національності.

Ці цілеспрямовані атаки мають на меті розколоти суспільство, посіяти страх та підірвати довіру до демократичних інституцій, особливо у критичні моменти, такі як вибори, конфлікти або процеси миробудування.

Інструментарій відкритої розвідки (OSINT), опублікований Європейською службою зовнішніх справ (EEAS), зосереджується на маніпуляціях та втручанні з боку іноземних джерел (FIMI), пов'язаних із дезінформацією на основі ідентичності (IBD).

Інструментарій OSINT для виявлення та аналізу FIMI, зосередженого на IBD

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

Цей інструментарій містить засоби для:

- Архівування доказів
- Перевірки контенту та учасників
- Відстеження джерел дезінформації
- Оцінки координації та впливу

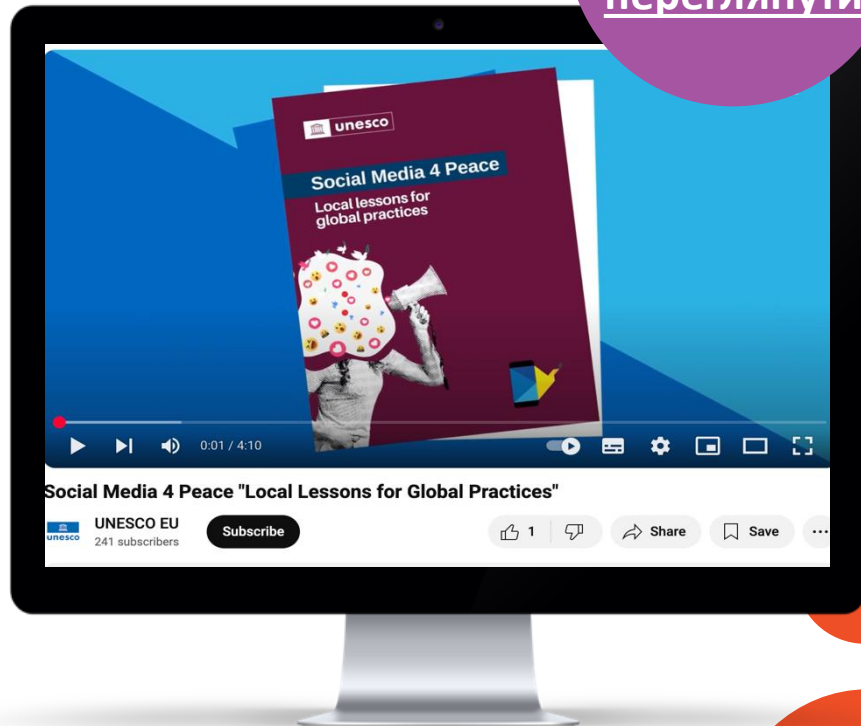
Цей інструментарій надає дослідникам, політикам та громадянському суспільству можливість ефективніше виявляти, аналізувати та реагувати на дезінформацію, спрямовану проти певних груп населення, зміцнюючи таким чином стійкість суспільства та демократичну цілісність.

[Натисніть, щоб переглянути відео](#)

Соціальні медіа заради миру: Проект ЄС та ЮНЕСКО-2023

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

У регіонах, схильних до конфліктів, шкідливий онлайн-контент, такий як мова ворожнечі та дезінформація, може посилити напруженість і підірвати крихкі мирні процеси.

Щоб краще зрозуміти ці ризики та протидіяти їм, у рамках дослідницького проєкту «Соціальні медіа заради миру» (Social Media 4 Peace), зосередженого на Боснії та Герцеговині, Кенії та Індонезії, було проаналізовано першопричини, масштаби та вплив такого контенту. У дослідженні також оцінено існуючі нормативно-правові рамки та ефективність саморегулювання й зусиль громадянського суспільства.

Соціальні медіа заради миру: Проект ЄС та ЮНЕСКО-2023

[Натисніть,
щоб
переглянути](#)

Деякі основні висновки:

- Інтернет-прояви ворожнечі та дезінформація підривають зусилля з миробудування в цих країнах
- Національне законодавство щодо шкідливого контенту суперечить міжнародним стандартам
- Відсутність прозорості у розподілі компаніями ролей з модерації
- Громадським організаціям бракує міцних коаліцій для скоординованих дій

[Натисніть](#)

[Прочитати повний звіт тут](#)

Ці висновки мають вирішальне значення для розробки скоординованих стратегій захисту миру та сприяння створенню безпечнішого цифрового середовища.

Тема 2: Розділ ресурсів

Ознайомтеся з наведеними нижче реальними прикладами та інструментами, щоб зрозуміти та перевірити контент у цифрових ЗМІ

01

Цифрові інструменти:

Fake News Debunker від InVID & WeVerify, The Narrative Toolbox

02

Практичний приклад:

Європейська мережа стандартів перевірки фактів (EFCSN): роль у виборах до Європейського парламенту 2024 року

03

Завдання: Групова дискусія

Вправа з перевірки фактів: перевірка онлайн-контенту

04

Інші ресурси:

Дослідницькі звіти, статті та документальні фільми

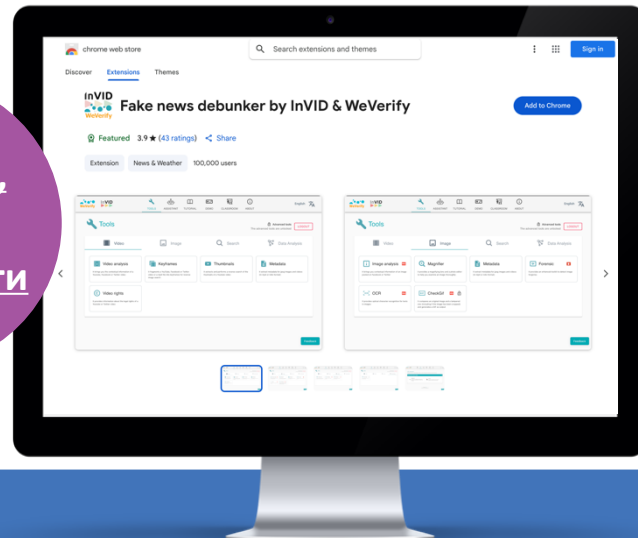
Ресурси: Інструменти

Fake News Debunker від InVID та WeVerify

Безкоштовне розширення для Chrome, розроблене для допомоги журналістам, фахівцям з перевірки фактів та правозахисникам у перевірці онлайн-контенту, зокрема зображень та відео, що поширюються в соціальних мережах.

Демо

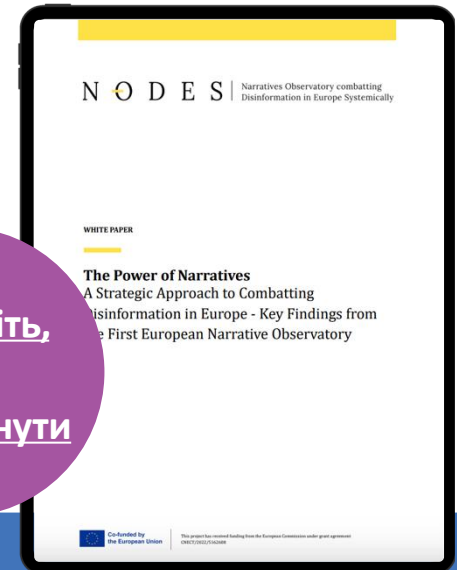
Натисніть,
щоб
переглянути

Набір інструментів «Narrative Toolbox»

(див. с. 23–28) від NODES, Цей набір інструментів допомагає боротися з дезінформацією шляхом картографування наративів, налагодження зв'язків між роз'єднаними спільнотами та виявлення типових когнітивних пасток

Натисніть,
щоб
переглянути

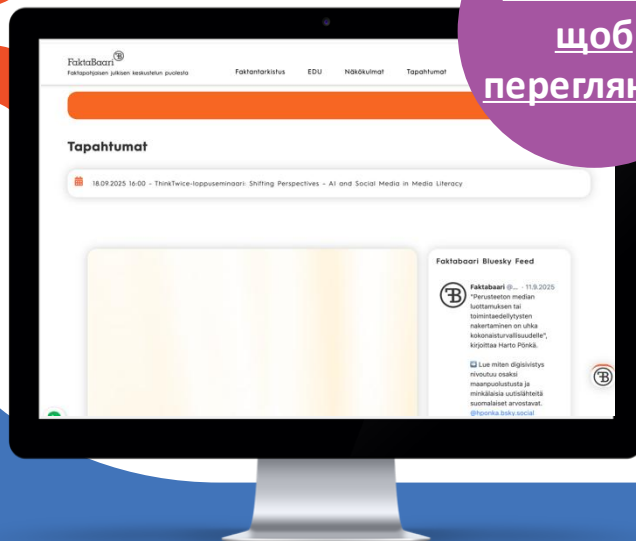

Більше інструментів для виявлення надійної інформації в інтернеті

FaktaVaari (Fact Bar):

Фінська служба перевірки фактів з інструментами, призначеними для навчання медіаграмотності [\(PDF\)](#).

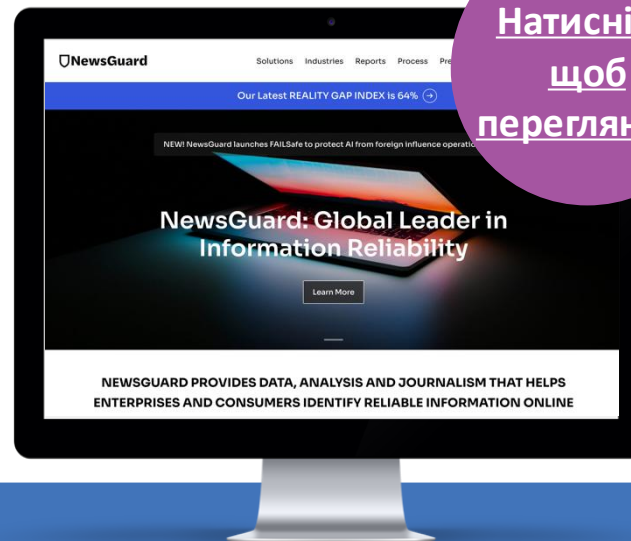
Натисніть,
щоб
переглянути

NewsGuard:

Надає рейтинги надійності новинних веб-сайтів на основі їхньої достовірності та прозорості

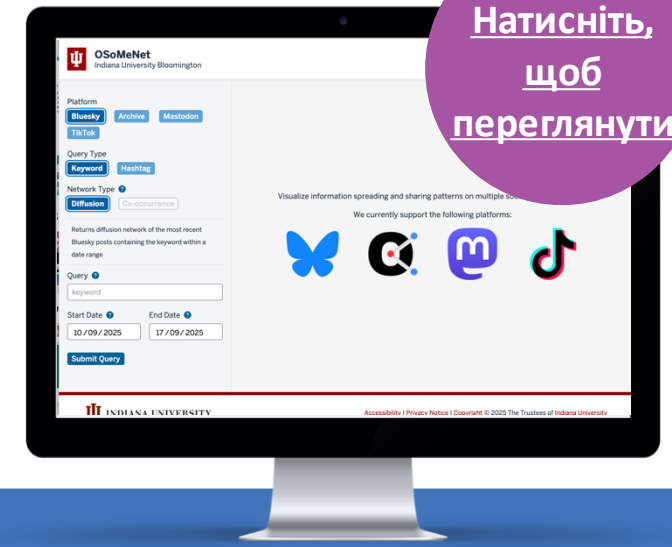
Натисніть,
щоб
переглянути

Ноаху:

Візуалізує, як поширюється неправдива інформація в інтернеті, та відстежує джерела дезінформації

Натисніть,
щоб
переглянути

Більше інструментів для виявлення надійної інформації в інтернеті

Запитай FactCheck:

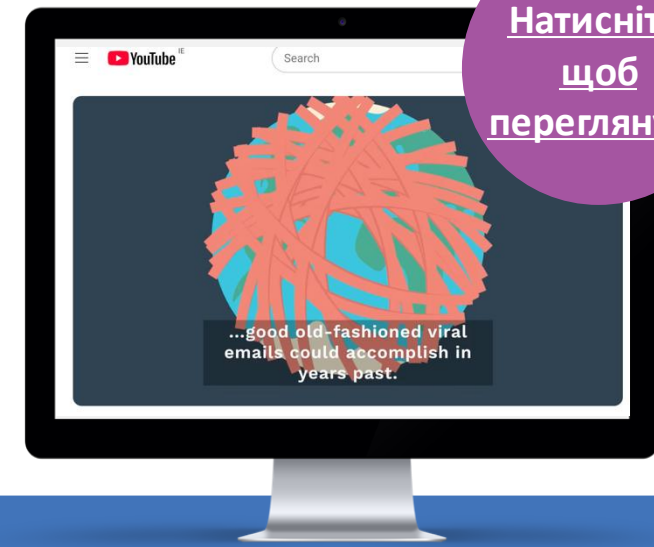
«Запитай FactCheck» — це рубрика на сайті FactCheck.org, де читачі можуть надсилати запитання щодо політичних заяв, поширених чуток або оманливої інформації. Команда FactCheck досліджує та відповідає на обрані запитання.

Натисніть,
щоб
переглянути

Як виявити фейкові новини:

Натисніть на посилання вище, щоб переглянути відео від factcheck.org

Натисніть,
щоб
переглянути

Завдання

Завдання

Проаналізуйте зміст популярної цифрової новини або вірусного допису, та перевірте його достовірність за допомогою інструментів перевірки фактів та перевірки з кількох джерел.

Вправа з перевірки фактів: перевірка онлайн-матеріалів (новинних публікацій)

Обговорення

«Хто опублікував цей контент?»

«Чи є якісь твердження, підтверджені перевіреними джерелами?»

Мета

Покращення навичок використання інструментів перевірки фактів та виявлення дезінформації.

Практичний приклад

Роль Європейської мережі стандартів перевірки фактів (EFCSN) у виборах до Європейського парламенту 2024 року

Під час виборів до Європейського парламенту 2024 року EFCSN очолила **проєкт Elections24Check** — спільну ініціативу, до якої долучилися понад 40 організацій з перевірки фактів з усієї Європи.

Цей проєкт мав на меті боротьбу з дезінформацією шляхом створення всеосяжної бази даних з відкритим доступом, яка систематизувала перевірений політичний контент, спростовувала наративи та виявляла нові тенденції дезінформації.

Практичний приклад

Роль Європейської мережі стандартів перевірки фактів (EFCSN) у виборах до Європейського парламенту 2024 року

Основні результати:

- **Широка співпраця:** У проєкті взяли участь 32 організації з перевірки фактів із 28 країн, які протягом місяця спільно перевірили 487 публікацій.
- **Акцент на спростуванні:** Ініціатива зосередилася на спростуванні вірусної дезінформації, що стало помітним зрушенням від ретельного аналізу політичного дискурсу до боротьби з широко поширеним неправдивим контентом.
- **Всебічне висвітлення:** база даних дала змогу користувачам фільтрувати перевірки фактів за країною, політичною партією, мовою та темою, що полегшило цільовий доступ до перевіреної інформації.

Ця спільна ініціатива не тільки підвищила обізнаність громадськості, а й зміцнила чесність виборчого процесу, надавши виборцям надійну, перевірену інформацію.

Ресурси: відео та практичні приклади

Проблеми платформи та нормативні рішення

Інтернет-платформи відіграють центральну роль у формуванні суспільного дискурсу, але неконтрольоване поширення мови ворожнечі, дезінформації та маніпуляції алгоритмами загрожує правам людини, довірі та демократичній стабільності. У звіті ЮНЕСКО «Проблеми платформ та нормативні рішення» узагальнено висновки понад 800 досліджень з метою вивчення системних чинників, що спричиняють шкоду в інтернеті.

[Натисніть, щоб переглянути](#)

Raporama - Вакцини: Війна з дезінформацією

Документальний фільм програми BBC Raporama «Вакцини: Війна з дезінформацією» мав на меті викрити поширення неправдивої інформації щодо вакцин, але зазнав критики за те, що ненавмисно посилив дезінформацію та спричинив плутанину серед громадськості під час критичної фази впровадження вакцини проти COVID-19. Це підкреслює необхідність ретельної перевірки та висвітлення інформації про дезінформацію.

[Натисніть, щоб переглянути](#)

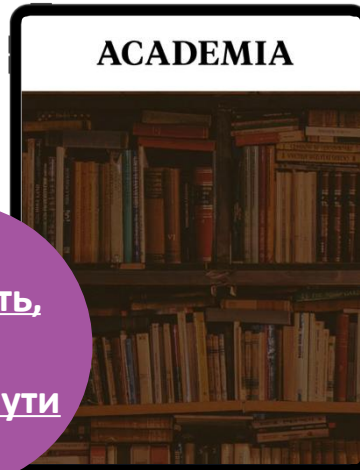

Ресурси: статті та звіти

Наукова стаття: Перевірка фактів. Зусилля в Європі

Аналіз ефективності організацій та ініціатив з перевірки фактів у Європі: критичний огляд онлайн-платформ, що борються з фейковими новинами — це дослідження поєднує теорію та практику в новий метод аналізу ефективності організацій з перевірки фактів. Воно пропонує цінні уявлення про ефективність європейських фактчекерів, але й можуть бути застосованими в усьому світі. Підхід передбачає розробку показників ефективності та класифікації систем перевірки фактів, протестованих на активних онлайн-платформах.

[Натисніть, щоб переглянути](#)

[Натисніть, щоб переглянути](#)

Наукова стаття: Боротьба з дезінформацією

Роль співпраці мереж у боротьбі з цифровою дезінформацією. У цифрову епоху фейкові новини становлять дедалі більшу загрозу для цілісності цифрової економіки. Це дослідження підкреслює необхідність співпраці між ключовими зацікавленими сторонами, технологічними компаніями, урядами, ЗМІ та громадянським суспільством для боротьби з дезінформацією. У ньому досліджуються їхні окремі ролі. Дослідження пропонує модель співпраці, що сприяє координації та спільній відповідальності, з метою зміцнення довіри громадськості та побудови стійкої екосистеми цифрової інформації.

Висновок

Інклюзивне та підзвітне управління цифровою сферою залежить від ефективної співпраці між урядами, громадянським суспільством та приватним сектором.

Підхід Європейського Союзу до цифрових прав, модерації контенту та підзвітності платформ підкреслює важливість спільної відповідальності у створенні безпечнішого та справедливішого цифрового простору. Від боротьби з дезінформацією до захисту прав в інтернеті, співпраця між різними зацікавленими сторонами гарантує врахування різноманітних точок зору при формуванні етичних цифрових практик. Зміцнення цих партнерств та розширення можливостей суб'єктів громадянського суспільства є ключем до побудови цифрового середовища, яке підтримує демократичні цінності, захищає користувачів та сприяє довірі на всіх рівнях суспільства.

Модуль 7: Формування безпечного, справедливого та добросовісного інтернет-простору

Ви завершили Частина 2 (Тема 2)

Співпраця різних зацікавлених сторін для
інклюзивного цифрового врядування

Далі йде Частина 3 (Напрямок 3)

Університети та медіаосвіта: зміцнення
цифрового громадянства в Європі.

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* З метою економії паперу, будь ласка, роздрукуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Будь ласка, друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) і, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

